ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-3-91-71>

УДК 338.124.4

Батракова Т.І., Бондаренко А.Г.,
Міхайлуца М.К.

Запорізький національний університет

ВПЛИВ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Анотація. У статті проведено дослідження впливу пандемії COVID-19 на міжнародну торгівлю, обсяги світового ВВП та зростання загального боргу країн світу. Вивчено аналітичні роботи різних авторів, в яких визначено поточний стан захворюваності і смертності в результаті пандемії та динаміка фінансово-економічних показників країн світу, зміна яких відбулась в результаті прийняття обмежувальних заходів урядами країн світу. Наведено статистичні дані щодо динаміки торгівельних оборотів світу, обсягів світового ВВП та динаміки світового боргу за останній фінансовий рік у порівнянні з аналогічними періодами попереднього року. Висвітлено аргументи, що підтверджують взаємозв'язок між карантинними обмеженнями та падінням світової торгівлі і коливанням світового ВВП. Зазначено одну з причин зростання світового боргу та можливі наслідки для фінансово-економічної ситуації в світі.

Ключові слова: вплив пандемії, світовий ВВП, світовий борг, світова торгівля, карантинні обмеження

Batrakova Tetyana, Bondarenko Anastasia,
Mikhailutsa Mariia

Zaporizhia National University

IMPACT OF QUARANTINE RESTRICTIONS ON MACROECONOMIC INDICATORS

Summary. The article examines the impact of the COVID-19 pandemic on international trade, world GDP and the growth of total debt of the world. Analytical works of various authors have been studied, in which the current state of morbidity and mortality as a result of the pandemic is identified and the dynamics of financial and economic indicators of the world, which changed as a result of restrictive measures taken by governments, is expounded. The purpose of the article is to determine the relationship between financial and economic indicators and restrictive measures. Statistical data on the dynamics of world trade turnover, world GDP and the dynamics of world debt for the last financial year compared to similar periods of the previous year is presented. There are arguments which confirm the relationship between quarantine restrictions and falling world trade and world GDP. The reasons for fluctuations in the world runway are highlighted. It has been suggested that the rapid decline in world GDP has led to the attraction of foreign currency funds from international agencies, including the IMF. Additional financial infusions into the economies of the world have led, on the one hand, to the growth of the world runway, and on the other – to the growth of world debt. The development of the world economy is possible under the condition of intensification of production, and not only through the attraction of credit funds. The dynamics of world debt (total debt of financial institutions, multinational corporations, households and governments) shows that its level is growing steadily and has already reached a record level and is 230% of global production. This means that in order to repay the existing debt humanity must produce goods and services for two and a half years while consuming nothing. Further development of the world economy is possible only if strict quarantine restrictive measures are lifted and production of goods and services is resumed. The possible consequences for the financial and economic situation in the international market are outlined. It has been suggested that the uncontrolled growth of the external debts of all countries of the world, sooner or later, may lead to defaults in these countries.

Keywords: pandemic impact, world GDP, world debt, world trade, quarantine restrictions.

Постановка проблеми. Починаючи з грудня 2019 року економіка світу потрапила у чергову фінансову кризу, спровоковану важким інфекційним захворюванням. Крапці науковці світу займаються прогнозуванням наслідків від пандемії COVID-19 для економіки в цілому як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі. Будь-які прогнози з цього приводу не набувають реального характеру, але важливо відстежувати та досліджувати фактичний стан економіки з урахуванням кількості людських жертв та заходів урядів провідних країн світу, спрямованих на подолання пандемії. Такі дослідження допоможуть сформулювати реальне бачення ситуації та своєчасно запровадити запобіжні заходи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Нова економічна криза є актуальною темою для

вивчення багатьма дослідниками в світі. Наприклад, Стадник Марина та Долбнева Деніза розглядали вплив пандемії на економіку країн світу, остання ще приділяла увагу ситуації в Україні [1; 2]. Девід Заха, Вероніка Мовчан, Роберт Кірхнер, Гаррі Полушкін провели аналітичне дослідження щодо економічного впливу COVID-19 на Україну [3]. Також, такі відомі організації, як МВФ, СОТ та ВООЗ, постійно проводять дослідження необхідності фінансової допомоги, стану світової торгівлі, динаміки кількості хворих на коронавірус й смертельних випадків через нього тощо [4; 5; 6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відстеження взаємозв'язку між карантинними обмеженнями та падінням світової торгівлі й ВВП, що спричинило збільшення світового боргу.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження впливу пандемії COVID-19 на міжнародну торгівлю, обсяги світового ВВП та зростання загального боргу країн світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виникнення захворювання на COVID-19 з кінця 2019 року та пов'язані з цим заходи стримування розповсюдження пандемії спричинили негативні наслідки для економік світу та поставили світ перед фактом нової економічної кризи. Ця криза виявилась складнішою порівняно з кризою 2008–2009 років. Якщо аналізувати показники світового ВВП, то падіння цього показника у період з 2008 по 2009 роки становило 5,2% або 3 350,31 млрд дол. США, а в 2020 році – 4,2% або 3 707,55 млрд дол. США (рис. 1).

Щоб зменшити розповсюдження захворювань на COVID-19 уряди багатьох країн світу запровадили карантинні обмеження та, з часом, локдауни, що включають в себе: масковий режим; перехід більшості підприємств на дистанційний режим роботи; регулювання відвідувань робітниками офісів та громадських місць населенням; переведення працівників у режим вимушеного простою; заборону пересування поза країною та в її межах, а також обмеження щодо використання громадського транспорту; закриття багатьох торгових центрів, театрів, кінотеатрів і таке інше.

Такі заходи були необхідні через різке збільшення хворих на коронавірус та смертей через COVID-19 (рис. 2, 3).

З рисунку 2 ми бачимо, що з квітня 2020 року кількість хворих зросла до 1 041 649 осіб. Зростання кількості хворих відбулось на 1 041 092 випадків менш ніж за три місяці (з 22 січня 2020 року по 01 квітня 2020 року). Щодо кількості смертей, то станом на 22 січня минулого року було зареєстровано 17 смертельних випадків, а в квітні цей показник зріс до 50 527 осіб. Найгірше у наведеній статистиці те, що тенденції до зменшен-

ня або зупинення кількості хворих та померлих в світі не спостерігається, незважаючи на запроваджені карантинні обмеження.

За оцінками Міжнародної організації праці, вплив пандемії призвів до втрати 8,8% світового робочого часу, що прирівнюється до втрати 255 млн робочих місць з повною зайнятістю. Зазначається, що цей показник є в 4 рази більшим, ніж під час світової фінансової кризи у 2008–2009 роках. Приблизно 114 млн осіб зіткнулись з негативними наслідками від обмежень через коронавірус, з них приблизно 81 млн осіб вимушені були сидіти вдома через обмежувальні карантинні заходи, інші 33 млн осіб – втратили роботу [10].

В результаті поширення COVID-19 фінансова криза вдарила по більшості економік країн світу. Одним з показників, що демонструє результати такого впливу, є динаміка обсягів міжнародної торгівлі (рис. 4, 5).

Основне падіння експорту/імпорту товарів та послуг спостерігалось у другому кварталі 2020 року. Тобто, торгові обороти провідних країн світу, уряди яких запровадили жорсткі карантинні обмеження через різке зростання кількості захворювань та смертей саме у другому кварталі 2020 року, зазнали суттєвих втрат.

Основною товарною групою, котра зазнала відчутного зниження обсягів торгівлі, стала паливна продукція, а саме: зниження у II кв. 2020 року становило 35,1% у порівнянні з II кв. 2019 року. У сфері послуг найбільших втрат зазнали туризм та транспорт – показники зменшилися на 81% й 30% відповідно. За рахунок відновлення торгівлі товарами у III кв. 2020 року паливна товарна група відновила обсяги торгівлі та зросла на 34%, у той час як туристичні послуги та транспорт все одно зазнавали втрат, що дорівнювали -68% та -24% відповідно до показників III кв. 2019 року [5].

Рис. 1. Динаміка світового ВВП, 2005–2020 рр.

Джерело: створено авторами на основі даних [7; 8]

Рис. 2. Кількість хворих на COVID-19 в світі, 2020 рік

Джерело: створено авторами на основі даних [9]

Рис. 3. Кількість смертей через COVID-19 в світі, 2020 рік

Джерело: створено авторами на основі даних [9]

Падіння обсягів міжнародної торгівлі в II кв. 2020 року та деяке її відновлення у III кв. можна зіставити з показниками світового ВВП за тими ж періодами (рис. 6).

З рисунку 6 можна побачити, що у II кв. 2020 року падіння світового ВВП було найбільшим, порівняно з іншими кварталами зазначеного періоду. Падіння ВВП у II кв. 2020 року порівняно з I кв. становило 2 154,99 млрд дол. США. А у порівнянні з II кв. 2019 року – 1820,2 млрд дол. США.

Вищезазначені явища посилили потребу країн світу у міжнародному фінансуванні, що прямо впливає на збільшення заборгованості й погіршення стану їх державного боргу (рис. 7).

МВФ відреагував на пандемію COVID-19 вжиттям екстрених заходів в найкоротші терміни, використовуючи свої поточні кредитні ресурси в розмірі 1 трлн дол. США, а саме: надав фінансову допомогу країнам з невідкладними потребами у фінансуванні платіжного балансу з метою захисту життя людей і їх засобів до існування, особливо найбільш вразливих верств населення. У період з початку пандемії в кінці березня до 15 вересня 2020 року було прийнято зобов'язання щодо надання 80 державам-членам приблизно 91 млрд доларів США (або 64 млрд СДР), з яких 30 млрд доларів США припало на екстрене фінансування (РКФ і РФІ) [4].

Рис. 4. Динаміка світового експорту товарів та послуг щоквартально у 2019–2020 рр., %

Джерело: створено авторами на основі даних [5]

Рис. 5. Динаміка світового імпорту товарів та послуг щоквартально у 2019–2020 рр., %

Джерело: створено авторами на основі даних [5]

За даними Інституту міжнародних фінансів (ІМФ) обсяг світового боргу у 2020 році становив 1 084,8 трлн дол. США, що на 7,1% або 71,8 трлн дол. США більше, ніж у 2019 році [11]. Також, звернемо увагу, що обсяг світового боргу у 2019 році мав майже стабільний та повільний характер зростання, тоді як у 2020 році цей показник постійно зростає від кварталу до кварталу. При цьому, саме додаткові фінансові впливання в економіки країн світу стали основним поштовхом для зростання ВВП, яке спостерігається починаючи з третього кварталу 2020 року.

Висновки і пропозиції. З проведеного дослідження можемо зробити висновок, що пандемія прискорила та поглибила нову світову економічну кризу. Обмеження, що були прийняті на протидію поширенню COVID-19, стали причиною обвалу обсягів світової торгівлі, що спровокувало падіння світового ВВП, особливо це помітно у II кв. 2020 року, а також, вплинуло на загальний ВВП 2020 року. Можна відстежити залежність зростання світового боргу від вищевказаних кризових явищ. З отриманих даних спостерігаємо тенденцію зростання економік світу та ВВП у III та IV кв., спричинену

Рис. 6. Динаміка світового ВВП щоквартально, 2019–2020 рр., млрд дол. США

Джерело: створено авторами на основі даних [7; 8]

Рис. 7. Динаміка світового боргу у 2019–2020 рр., трлн дол. США

Джерело: створено авторами на основі даних [11]

додатковим фінансуванням валютно-кредитних агенцій, що призводить до стрімкого росту світового боргу у 2020 році. Тобто, вихід з економічної кризи, спричиненої пандемією, буде важким та повільним. Якщо припустити, що

країни світу й надалі впроваджуватимуть жорсткі карантинні обмеження, котрі стримуватимуть розвиток економік, це може призвести до неконтрольованого збільшення боргів і, як наслідок, стати причиною дефолтів.

Список літератури:

1. Стадник М. Вплив COVID-19 на світову економіку. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ002118 (дата звернення: 19.03.2021).
2. Долбнева Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-20_26.pdf (дата звернення: 19.03.2021).
3. Заха Д., Мовчан В., Кравчук В., Кірхнер Р., Полушкін Г. Економічний вплив пандемії COVID-19 на Україну. URL: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf (дата звернення: 19.03.2021).
4. Офіційний сайт МВФ. URL: <https://www.imf.org/en/Home> (дата звернення: 20.03.2021).
5. Офіційний сайт СОТ. URL: <https://www.wto.org/> (дата звернення: 21.03.2021).
6. Офіційний сайт ВООЗ. URL: <https://www.who.int/home> (дата звернення: 21.03.2021).
7. Кноема – Мировой атлас данных. Весь мир – ВВП. URL: <https://knoema.ru/atlas/%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%8C-%D0%BC%D0%B8%D1%80/%D0%92%D0%92%D0%9F> (дата звернення: 21.03.2021).
8. Офіційний сайт уряду США. URL: <https://www.bea.gov/> (дата звернення: 22.03.2021).
9. Кноема – Мировой атлас данных. Key COVID-19 stats: cumulative cases and deaths. URL: <https://knoema.com/vfuxkrd/key-covid-19-stats-cumulative-cases-and-deaths> (дата звернення: 22.03.2021).

10. Офіційний сайт МОП. URL: <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm> (дата звернення: 22.03.2021).
11. Офіційний сайт Інституту міжнародних фінансів. URL: <https://www.iif.com/> (дата звернення: 22.03.2021).

References:

1. Stadnyk M. Vplyv COVID-19 na svitovu ekonomiku [The impact of COVID-19 on the world economy]. Available at: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ002118 (accessed 19 March 2021).
2. Dolbnyeva D. V. Vplyv COVID-19 na ekonomiku krayin svitu [The impact of COVID-19 on the world's economies]. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-20_26.pdf (accessed 19 March 2021).
3. Zakha D., Movchan V., Kravchuk V., Kirkhner R., Polushkin H. Ekonomichnyy vplyv pandemiyi COVID-19 na Ukrainu [Economic impact of the COVID-19 pandemic on Ukraine]. Available at: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf (accessed 19 March 2021).
4. The official website of the IMF. Available at: <https://www.imf.org/en/Home> (accessed 20 March 2021).
5. The official website of the WTO. Available at: <https://www.wto.org/> (accessed 21 March 2021).
6. The official website of the WHO. Available at: <https://www.who.int/home> (accessed 21 March 2021).
7. Knoema – World Data Atlas. The whole world – GDP. Available at: <https://knoema.ru/atlas/%D0%92%D0%B5%D1%81%D1%8C-%D0%BC%D0%B8%D1%80/%D0%92%D0%92%D0%9F> (accessed 21 March 2021).
8. An official website of the United States government. Available at: <https://www.bea.gov/> (accessed 22 March 2021).
9. Knoema – World Data Atlas. Key COVID-19 stats: cumulative cases and deaths. Available at: <https://knoema.com/vfuxkrd/key-covid-19-stats-cumulative-cases-and-deaths> (accessed 22 March 2021).
10. Official site of the ILO. Available at: <https://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm> (accessed 22 March 2021).
11. Official site of the Institute of International Finance. Available at: <https://www.iif.com/> (accessed 22 March 2021).